

ORADEA-MARE (N. VÁRAD)
4 iunie st. v
16 iunie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 23.

ANUL XXXI.
1895.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Dragostea lui George a Florii Nuțului.

A fost așă de rënd și de vreme, c'a venit o carte lungă de la varmeghie, ca toți ficiorii pe căți i-au luat cătane să *andălescă* la Orade 'n cetate să slugescă pe împăratul.

Căci a sosit porunca 'n sat, birăul a luat țovul în mână ș-a mers din casă 'n casă pe la toți și fără vorove multe le-a spus să se *ticănescă* frumos și să plece „la haine“.

De când îi lumea, atâta supărare n'a mai fost în satul acela. Plăngeau mamele, se bociau fetele, cât de lacrămile lor s'ar fi umflat Bărcăul și ar fi vërsat tôte holdele.

Dar între tôte, cea mai amărită eră Medreana, fata Dierii lui Toderăș gornicul. O fecioră cu përul fuior de mătăsă, pe care decă-l slobođiă jos, îi bătea călcăiele și-ți părea un curcubeu vestitor de gând senin.

Și cum să nu fi fost necășită până dincolo, că dór între cei luați cătane se află și George a Florii Nuțului, un flăcău colea, cruce de voinic, care n'avea sémën în șapte sate și care-i eră drag ca lumina ochilor!

Au copilărit împreună, păzind caprele prin *huci* și *smidă*. În tôte diminețile el îi tăiă câte o *jördă*, cu care ea își dregea turma când aceea da să trecă rāzorul în mălăișce. Cât îi ăiulica ședeau pe pağıștea verde ori pe *bulvane* și cântau séu își spuneau povești; iar decă *băxgăiă* plóia, se ascundeau într'un *cotrob* de goron și priviau de-acolo *mornęta* ce se lăsă din

deal în jos la vale ca un vël ce acopere totul. Iși împărțiau cu dragoste mălaiul din traistă și amëndoi beau apă din isvor cu *clopul* lui, glumind și riđënd vesel, fără să le pase de ceialalți copii cari pășceau și ei tot acolo vitișorele.

Așă și tot așă, într'una din ăile s'au pomenit că nu pot trăi unul fără altul; muriau de dor, decă nu se vedeau, — fără să șcie că simțirea acesta e dragostea.

Mai târđiu, când au crescut mari și când nu mai păziau caprele, șcieau și ei, ba șciea tot satul, că se iubesc grozav. Gura obștei i-a și cununat, căci așă părechiiă potrivită ba să mai veđi.

Medreana de câte ori se uită în *căutătore*, se vedea tot mai frumoșă; iar George decă o zăriă, tresăriă de fericire, c'așă nevěstă *șhitace* n'o să aibă nime.

Amëndoi erau indestuliți și veseli, de puteai prinde iepuri cu ei. Așteptau numai chișlegile ș-apoi haid la... Isaia dântueșce.

Dar tocmai în pragul fericirii, sosi asentarea. Colonelul, când a vëđut pe George a Florii Nuțului, fără să mai aștepte părerea doftorului, dișe: „În sfërșit un ficior sdravën“. I puse mâna pe umer și-l primi cu cea mai mare plăcere, ba i mai dete și o țigară să fumeze.

Bietul George gândiă că s'a cutropit cerul pe el. Cum să lase el acasă ce-avea mai scump în lume, un bujor de fată frumoșă, cu care avea să se cunune și s'aducă apoi raiul pe pământ, — și să

CONT. AGENOR GOLUCHOWSKY
noul ministru de esterne al Austro-Ungariei.

plece în străinătate, cu pērul tuns și cu pușca 'n spate, mâncând pânea nesărată a dorului ce nu se pōte tāmădui nici odată?!

Făcut-a el tot ce-a putut, mișcat-a tōte petrile, dat-a bani în drēpta și 'n stānga, numai să pōtă scāpā. Dar insedar! N'a fost chip. Cā dōr el a fost între toți cel mai bine făcut, nalt și tare ca un munte.

În jale și tēngueli stropite cu lacrimi au petrecut Medreana și George vremea de la asentare și până ce a sosit porunca varmeghiei. La *habă* unde jōcă fetele și ficiorii nu-i mai vēduse nime. Valea și codrii resunau de doinele lor jalnice. Cine-i vedea, i se făcea milă și-i mângăia.

În ajunul d'a plecă la Orade, George trecea cam *șumen* d'a lungul uliței cântând amărit:

Vēii pe nana pe vale,
Ea-mi *ise* să-i stau în cale ...

Când sosi *pe-dri* casa în care ședea Medreana, un cap de fată mare se ivi la pārlaz și-l întrebă:

— *Iuă* mergi, George?

— Da, iaca numa pān' aice, — respānse el stānd locului, — să te mai vēd odată și să-mi făgăduēști cā m'aștepți până ce-oi vini acasă.

Medreana, căci erā dēnsa, trecu pārlazul și apropiindu-se de George, i respunse:

— George, da nu me cređi?

— Ba te cred, Medreano. Da me tem, cā ești frumōsă și ești dragă cui te vede.

— Să n'am parte de noroc, dēcā nu te-oi așteptā.

— De te-aș aflā măritatā, să me batā sfântul sōre, dēcā n'aș face o nefăcutā.

— Auleo Dōmne!

— Te-aș *potroci* cu bărbat cu tot, să nu mai vedeți lumina ăilei.

— Iți jur ...

— Numai *dirt* acea am venit, să-ți spun asta; cā-mi ești mai dragă decāt viēța. Remāi sānetōsă și să ne vedem cu bine!

Au trecut doi ani și jumētate, de când George a Florii Nuțului a părăsit valea Bărcăului și tāngeșce de dor în cetatea Orăđii.

De atunci și pān' acuma el a îndurat de multe ori vergēua și *sudălmile* căprarului, care *turvīnat* ce erā, îl credea *tone* și greu de cap, neșciind cā mintea aceluia nu-i la cătānie, ci la drăguța lui de-acasă.

În sfērșit erā p'aci să trecā și vremea de cătānie. Nu mai lipsiau decāt vr'o doue săptămāni. El se credea ca acasă și gustā încă de-*amū* tōte bucuriile unei fericiri negrāite.

În tōtā clipa vedea pe Medreana, care de atuncia s'a făcut și mai frumōsă și mai harnică, așteptāndu-l cu dor să se pōtă cunună cāt mai curēnd. O vedea îmbrăcatā ca mirēsă, cu cunună pe cap și cu cisme roșii pe picioare. Și o ținea 'n brațe ca pe nevēsta lui și o sārutā cu foc, cu tōtā dragostea lui ferbinte.

Și când se credea c'a și atins fericirea, veni o scrisōre de-acasă, care i vestiā cā Medreana s'a măritat.

— Nu cred! — strigā el ca scos din min'i, celui ce i-a citit scrisōrea. Nu-i adevērat. Medreana mi-a jurat cā me așteptā. Minte cela ce scrie, ori tu-ți bați joc de mine.

— Citeșce tu dēcā șcii mai bine, — și aruncāndu-i scrisōrea, acela se duse p'aci 'ncolo.

A dōua și dimineța George a Florii Nuțului nu mai erā în cetate, fugise acasă, de și mai avea încă o săptămānă de slujbā. Ce-i pāsā lui amū și de slujbā și de pedēpsa asprā și de lumea tōtā!? Cā dōr nu putea sta *șilboc* în cetate, când tōtā picătura de sānge îi ferbea?!

A sosit acasă nōptea. Satul dormiā. Nicāiri nici o luminā. Și opāițul din vētrā erā stins. Numai cānii bāteau.

Ca și-un făcētor de rele, care se teme de conșciința sa, s'a tras până la casa tātā-ne-seu. L'a sculat din somn și l'a întreat:

— Adevērat îi cā s'a măritat Medreana?

— Măritat *đo* acea.

— După cine?

— După Lica lui Todica Strimbului.

George n'a mai đis o vorbā legānatā, s'a cam mai dus în nōptea nēgrā ...

Peste un cias clopotele bisericuței din deal sunau într'o dungă. „Foc! foc!” strigau din tōte părțile. Și 'n câteva clipe satul întreg erā 'n picioare, cu furci de fer și cu securi să stingā focul.

Ardea casa lui Lica a lui Todica Strimbului. Flacările încinsese tot acoperișul, trosniau și grinđile, nu mai erā chip de mântuință. Cu tōte aceste unii mai îndresneți se urcarā să potolēscā ce pot, iar cei mai mulți apērau numai casele vecine.

Printre ómeni se aflā și George a Florii Nuțului, care sta 'nlemnit și priviā par cā cu plăcere cum se făcea cenușe și scrum casa aceluia ce i-a jefuit stēua vieții.

De odatā óre-cine a strigat:

— George a Florii Nuțului a pus focu. Prin-deți-l!

Și 'ndatā o mulțime de ómeni se nāpusti spre el să-l prindā și să-l facā puzderii.

Tot în clipa aceea s'auđi din casa ce ardea un țipet femeiesc de desnădejde și numai decāt sări afarā de acolo, prin flacări, un tiner, Lica lui Todica Strimbului, bărbatul Medreanei.

Și țipetul de femeie s'auđi de nou din casā, tot mai plāngētor, aprōpe nādușit și din ce în ce mai slab. George a Florii Nuțului tresări, se simțea ca treznit, căci cunoscū glasul, erā al Medreanei.

O clipā el aruncā privirea spre Lica a lui Todica Strimbului și vēdēnd cā acela nu se mișcā, se zmăci din brāncile ómenitor și sări prin mijlocul flacārilor în casa arđēndā.

Toți își făcurā cruce, cređēnd cā singur vrē să-și facā sfērșit vieții, ca să scape de urgia poporului.

Dar n'avurā vreme să se mire mult, căci iatā George eși iute din foc, aducēnd în brațe podōba lui cea mai scumpā, pe Medreanā de jumētate mōrtā ...

Gendarmii numai decāt puserā māna pe el, îl legarā *bōt* și-l duserā 'n temniță ...

La judecătōrie, George a Florii Nuțului n'a tăgăduit nimica. A spus cā el a aprins casa ca să piērā acolo și Lica și Medreana, care nu ș-a ținut vorba și jurāmēntul și s'a măritat după altul.

— Da când am auđit-o plāngēnd de mōrte în casa care ardea, — incheiā dēnsul, — mi s'a strins inima; și când am vēđut cā nimernicul de bărbat nu

se mișcă s'o scôtă : am sărit in flacări, fără să-mi pase de vieță, numai să vedă Medreana care din noi doi am iubit-o mai mult.

Judecătoria l'a osendit la temniță de patru ani, din cari i s'au iertat unul.

Apoi s'a intors acasă și s'a cununat cu Medreana, despărțită de Lica a lui Todica Strimbului, care a părăsit-o in primejdie de mörte.

IOSIF VULCAN.

Psalmi moderni.

I

Oh! Dómne.

Oh! Dómne, iată-me schimbat, —
In sórta mea petrificat.
Remân ca marmora de rece...
Am fost un cântec care trece
Și sânt un cântec incelat. —
Remân ca marmora de rece...
Uscat e tot ce-a inflorit.
Entusiasmul a murit
Și a mea inimă-a 'nghețat.
Am fost un cântec care trece
Și sânt un cântec incelat.

Oh! Dómne, iată-me schimbat.

II

Țerână.

Țerână, — sântem toți țerână. —
E de prisos ori-ce trufie...
Ce-a fost, -- in veci are să fie...
Din noi nimic n'o se remână.
Zadarnic falrice palate
Sânt in pământ rădecinate, —
Nici o peire nu s'amână.
Despoți cu frunți încoronate,
Poeți cu harpe inspirate,
Filosofi, ómeni de șciință,
Păgani vestiți prin necredință. —
Nici o peire nu s'amână...

Țerână, — sântem toți țerână.

III

Iertare.

Iertare! Sânt ca ori-ce om. —
M'am indouit de-a ta putere, —
Am ris de sântele mistere
Ce sânt in fiecare-atom. —
Iertare! Sânt ca ori ce om
Sânt miserabilul pe care
Décă se lasă o 'ntristare,
De toți se simte urgisit...
Dar Dómne nu m'ai părăsit, —

Sânt om ca ori-ce om, — iertare!

IV

Dușmani.

Dușmanii mei se inmulțesc
Și nedreptatea me 'nfășórá...

Abiá mai pot să mai trăiesc;
Pe cine n'am lăsat să móră,
Alérgă toți și me 'negresc...

Ah! vieța nu este ușórá.

V

Sburam.

Sburam pe aripi strălucite.
Copilul cel de altă-dată
Nevinovat ca și o fată
Neveșteđită de ispite,
E ađi mocirla noroióșă
Cu adâncime intunecóșă
Și cu miasme otrăvite.
Sânt eu de vină séu nu sânt
Oh! Dumneđeule prea sfânt,
Auđi-mi glasul pocăinței...
Redă-mi puterea biruinței,
Re-fă-me omul care-am fost
Séu dă-mi obștescul adăpost. —

Sburam pe aripi strălucite.

VI.

Și au đis.

Și-au đis; — e singur, — e perdut;
Asupra mea se năpustiră,
Onórea mea o nimiciră,
Am sângerat dar am tăcut.
Me injosiră, me lovira,
Cu mici cu mari me prigoniră,
Din inimă nu mi-au lăsat
Un singur colț nesfașiat.
Frați rude, toți me dușmămiră,
Pe cât plângeam, pe atât rinjiră.
O țeră 'ntrégă s'a 'ntrecut
Să-mi dea venin, — și l'am bėut...

Dar Dómne, nu te biruiră.

AL. MACEDONSCHI.

Cugetări.

Prostia este cel mai urit din tóte viciurile, pentru că este singurul de care cineva nu se póte corege nici odată.

*

Femeia frumóșă place ochilor; cea bună inimei.
Intéia e un juvaer, iară a doua o comórá.

*

Ori cât de bună ar fi o poesie, totuș limbile calomniatóre caută să afile greșeli, ca și ceta de mușce care caută pe cel mai frumos corp, decă n'are vre-o rană?

*

Femeile urite trebuie să aibă ca scop in vieța lor să se facă iubite; iar cele frumóse să fie respectate.

*

Musica este suspinul sufletului.

*

Fericirea fuge pe aripelė anilor.

Școala cu noroc.

(Novelă din popor.)

(Urmare.)

Gan taci acolo! — i dă el mânios — nu te mai răspunde și tu de după stâlp; are cine plăti, n'ai grijă. Femeia mea! ea s'o plătescă, decă a fost așa de trebă, de nu s'a astempărat cu mine pe drum.

— Mână acasă, las' că oi plăti-o eu, nu te dora capul...

— Mân...

— Tu Lină! c'am scăpat de ómenii cei rei cu voia lui Dumnezeu sântul, ca pomul de frunzele cele îngălbenite — ăce Bucurel — amú sântem cununați. Ei nu mi-ar puté face nimică. Numai morméntul, sapa și hârlețul ne-or mai despărți pe noi de la olaltă.

Ea se uită la densusul cu ochi dulci, desmierdători.

— Bine că-i așa... că-i bine și nu reu — îngână ea cu vorbă drăgălașă, sărutându-l pe frunte — uncheșii... mălușele mele... se apucaseră să învertescă capul tatii, încât și el sta mai pe urmă câte-odată pe gând, neșciind ce să începă, fiind că nu șcinea ce s'a mai alege și cu noi doi și ce vieță om duce: bună ori rea. De trebile nunții nu prea grigiă, par că nici nu-i pásă. Nu punea mâna așa ăcicând pe nimică ș-așa ceva i plăcea Zoei. Ba că el n'ar tăia vaca bucuros, ba că n'ar merge la moră s'aducă făină măcinată gata, ba că teiu ba că curmeiu: umblă ca tehuii. Ba încă ce să veđi! pe urmă a pus caii la căruță și s'a cam mai dus, nu șciu unde și 'ncotro... abia într'un târđiu a venit acasă și s'a dat la lucru după firea și obiceiul lui de mai nainte... vedea că nu-i incotro...

— Mie, draga mea! imi venia câte-odată, cine șciece ce reu mare să le fac neamurilor tale — grăi el — așa de mânios eram, numai dă... m'am ținut și eu, ca să nu-mi stric mai tare...

— Bine ai făcut — ăce ea lăsându-se pe brațele lui — de ce zădărești pe cineva mai tare, de ce-i mai reu; nu băgă degetul in foc, că arde, nu băgă capul in para luminei, că ți-i aprinde pėrul... câinii mușcă adese-ori printre gard; bagă mâna și ți-o apucă...

Pecând ăceea ea cuvintele acestea, cumpenindu-le asemenea unei femei bătrâne, ce veduse multe 'n lume, se uită la pėrul lui jucându-se cu degetele printr'ensul.

— Ce pėr frumos mai ai! așa l'aveai, ba încă mai frumos, când erai in lună, când te-am visat stând in grădină la tată-meu — intre pomii cei mai că fără de frunze, șcii tu, șcii, când ai ăis, că ómenii nu visază trezi...

El ride, făcându-se că nu șciece, de și șcinea tóte, fiind că încă nu eră chiar de mult de-atuncia.

— Tu Lină! iacă, uită-te! — ăce el repede.

— Da ce-i?

— Iacă ce-i! uită-te colo, veđi, in drum, o vițică! ea l'a dat pe Uță epitropul jos... l'a târđit o bucată bună cu funie cu tot...

— Ș-amú el de bună-sémă o bate — intrebă ridicându-se de pe brațele lui și ivértindu-se prin casă la trebă.

— Vină la feréstă de grabă, vină! unde te-ai dus? Lasă vatra. Tata a mână mai târđiu... ce stai atata tot pe lângă foc, pe lângă óle și strachini... tot curate și curate să fie!... tot mănăcare și mănăcare!...

eu n'aș mână tótă ăiua, așa eu să trăiesc, numai dec'ai ședé hojma pe lângă mine...

Ea se apropie iară.

— Veđi, cum o bate, sāraca, sāraca vițică... par c'ar fi păgān... uită-te, cum se uită incó, ori de nu l'am vedut noi...

— Ie-ți ochii de acolo — răspunde ea, dāndu-se intr'o parte după feréstă, ca să n'o vedă — póte la tērg, ăđi e frumos... a vinde-o bine... valeo, cum o bate! uită-te... cum dă in ea... trósc... așa... bine... biéta vițică... ce-o avut să mai pățescă și ea... sāracile vite, sārace!... erau și ele bolnave de gură și unghi... dar amú aud că li-i mai bine...

— Vină incó, tu Lină! iară ești pe lângă vatră! vină să-ți mai arăt ceva... iute... fuguța...

— Da ce-i iară?

— Iacă, cum se bat cei doi berbecuți! ei se pălesc drept in cap. Și lor nu le ajunge ceva. Au și ei o durere ceva la inimă.

— Vai, du-te, nu-i lăsă să se bată, is mici de tot... ce steluțe albe au in frunte!... se bufnesc prea tare ș-apoi să nu-și rupă încă cumva cornițele cele subțirele... uită-te, cum se rāpēd de departe, iacă... jup in cap!... iacă iarăș... iacă... poc!... da șciu că se bat... du-te, nu-i lăsă...

— Lasă — ăce el voios — că i-a despărți berbecule cel alb... iacă el vine... se rēpede... veđi... iacă judecătorul... i-a despărțit... a făcut pace... ce-i mai bătrān, tot e mai cuminte...

Ea se duce de la feréstă. Se apropie de vatră; mănăcarea trebuie să fie la vreme. Tata trebuie să mănānce ceva călduț, bunisor, ce se lipeșce de inimă. Așa gândi ea și se apucă din nou de lucru. De când eră māritată, s'a schimbat casa lui Badalea, s'a schimbat cu totul: pāreții albi pe dinlāuntru și pe din afară, alb hornul, albă vatra, alb tot, curātenia cea mai mare in casă, in ogradă, in grajd, ori și unde ar fi dat cu ochii... tóte erau curate ca oglinda, iar ce se atinge de mănăcări, făcea bune și gustóse, de-ți eră mai dragu să le mănānci...

— Să me uit, drăguță! cum faci clătitele — ăce mă-sa, — că ved că de ele te-ai apucat.

Lina ie făină bună, alésă, de grāu, o amestecă cu zahar pisat, cu smāntānă dulce, cu sare de ajuns și vr'o cinci gālbēnușe próspețe de ou Amestecătura asta o bate cu dosul unei linguri mari, până ce face beșici. La tóte acestea mai adauge ea spuma gătita din albușele ouălor și le bate șcii cólea bine... din nou. Ea mai unge tigia cu unt.

— Bine-i mamă!

— Bine, drăguță!

— Așa cred și eu, că-i bine, amú trebuie aluatul — cel nu prea groșciór — prelins pe fundul tigei așa, ca frunzele de clătite să fie cât mai subțirele.

— Bine-i ș-amú, mamă?

— Bine — grāi ea sărutānd-o pe frunte — fă mai departe.

— Lina trece câte-o clătita, după ce s'a copt, in blid și le presură cu zahar și scorțișóră pisată.

— Bine-i, mamă?

— Bine, veđi cât de frumos te-am invēțat, așa să faci totdeauna și cuscru Badalea le-a mânăca atunci cu gust...

— Da, mamă! da, tata le-a mânăca cu gust, că-s bune... ian gustă și dumneata vr'o câteva.

Intr'ăceea intră Badalea in casă, voios din cale

S-au copt cireșele.

afară și dă, gășind pe Sevastița, mâna cu dânsa, sărutând-o în gură.

— Ei! ce mai faci cuscră dragă? da moș Cailean, cum se mai află, e sănătos?

— Sântem sănătoși cu toții, mulțămită lui Dumneșeu, numai ni-i cam urit... ș-apoi cum o mai duci cusere cu tinerii, bine?

Lina sta cu ochii plecați și roșă 'n față, el'vădând-o așa stând, o neteșește pe cap.

Sevastița uitându-se la dânsa, de bucurie arată cu mâna spre strachină: iacă ce ți-o gătit ea...

— Șeiam eu — dice el — că Lina a grigî bine de mine, Dunneșeu să-ți dee sănătate... că mare bucurie mi-ai făcut cu dânsa... mi-a indulcit casa și vieța...

— Ei, ați vădut ce-a mai pătit și el! — grăi Bocaneț — săracu Cailean, săracu! ce-a mai dat și peste dânsul! ce nenorocire! bre, bre! ascultați-me ómeni buni, să ve spun pățaniile lui — ursita lui — la ce-a ajuns tocmai când eră să 'ncepă mai bine a trăi... vr'o doi ani după ce-și măritase fata... dă nu șeiu... pôte dvóstre șeici și singuri despre cele ce i s'a 'ntemplat, că nu-i demult de-atunci, adecă dela împărțirea averii lui... ați audit ori ba, cum s'a petrecut tóte... ce șotie i-au făcut frații și un „domn“ din tîrg?

— Audit și nu prea, ia așa ca prin vis — i dă Vasile Strachinar, un om cuminte — noi toți, câți sântem în móră, sântem depărtați de casa ce eră odată a lui moș Cailean; eu șed departe în fund, iară cei mai mulți pe marginea satului spre imaș și 'ncolo spre tolocă — într'acolo i-au împins șvabii — și arătând cu mâna adauge: iar ómenii iștea, ce de abia au intrat în móră, is de prin alte sate.

Móra, ce-i diceau și „móra satului“, nu eră departe, ia numai ca jumătate de cias de mers. Eră aședată pe un pəriu afară de sat, bine intocmită, cu patru petre, ce se 'nvértiau una și una. Ele sfărmau grăunțele și făceau faină ales de bună! cu spor, pe gustul și după placul ómenilor. Ómenii de tótă mâna, sărac, și bogat, mergeau și măcinau la dânsa — chiar și din alte sate de prin pregiur. Eră — cum dice cela — móră cu noroc.

Buculei vornicul eră totdeauna mulțămit cu dânsa, cu rânduela cea bună și curățenia din tr'ensa, cu morarul și cu morărița; el nici odată n'ar fi mers pe la alte mori, cari după dîsa lui erau stricate... niște hîrburi, de să le dai foc...

De astădată eră târdîu, sub séră, cerul plin de stele sclipitóre.

În móră eră Buculei vornicul. Ședea pe un scăunaș rađemat cu spatele de niște saci de-ai lui plini de grâu și de sęcără.

Mai erau și alți gospodari de frunte.

Eră Lică Polonic, Petrea Neagru, Culai Druc, Stan Linguroi, Vasile Strachinar, Niță Dubêu și vėru-seu Tudor Dudėu, Ión Iughen și vecinu-seu Taiefugă, după aceea mai veniseră dascălul Casian, epitropii Bocaneț și Uță, toți dimpreună cu Bocaneț din satul morii, în sfērșit mai intraseră Nistor Părcălab, Costan Cărdei, Ghiță Plăcintă, Căldare și Olar, toți ómeni străini de prin alte sate — dar cunoscúți cu vornicul și cu ceialți încă de pe la hram.

(Va urmá.)

I. V. PAȘCAN.

Totdeauna — nici odată!

Manșii cãntă toți pe struna:

»Ne vom iubi *intotdeauna*,
»Iubirea nóstră infocată
»Nu se va stînge *niciodată*«.

Și mai apoi, când prosa vieței
Le stinge focul tineretei,
Își mai repetă *inc'odată*:
»*Intotdeauna? Niciodată!*«

RADU D. ROSETTI.

Cum se căsătoresc ómenii.

Tot nouă remâne istoria veche despre dragostea nefericită, dar nu mai puțin nouă ne apar și romanele dragostei fericite, care, după cum se șeie, trebuie să se sfērșescă cu o căsătorie. Atâta s'a scris despre iubire și căsătorie, încât omul trebuie să se mire, că tot se mai află mulți scriitori și poeți, cari se ocupă cu aceste teme. Din contră inse în porțiune s'a scris puțin despre datinele, ce se observă pe la cununii, de óre-ce pôte pe nici un teren nu este mai greu de a abate pe ómeni de la destinele lor, decât aci și de exemplu Mahomedanii în decursul secolilor nu au schimbat absolut nimica în datinele ce le observă la nunți.

Legătura matrimonială a Mohamedanilor este séu pe vieța séu temporară. Condițiunile acestei din urmă se stipuleză înainte kadiului, și mirésa se duce acasă fără de nici o altă ceremonie. Legătura pe vieța, care, de și pe vieța în unele țeri, precum în Persia, totuș ușor se pôte deslegá, se incheiă numai din partea părinților și a rudeniilor părechei noue, și contractul se subscrie înainte Imamului, fără ca mirele și mirésa să fi avut mai înainte ocaziune de a se cunóșce. Numai tinerul beduin încercă de a vedé fata pe care vré să o ia de femee, fără vėl, și numai după ce reușește la acésta prin óre-care șiretlic, trimite pe tat'-seu séu pe o altă rudenie mai apropiată la tatăl fetei, pentru ca să tocmescă cu acesta asupra prețului în oi séu cai, ce are de plătit pentru mirésă.

După ceremonia cununiei, mirésa remâne încă la părinți, până ce, însoțită de convoiul rudeniilor sale, e dusă la bărbat. Cu fața invélită, călare pe un cal séu pe o camilă, împodobită fórte frumos și între sunetele muzicii, merge la cortul soșului ei, unde din nou se serbeză o cununie, la care inse pot luá parte numai femei.

La credincióșii lui Brahma esistau odinióră opt feluri de căsătorii și cununii, pe cari scriitorul indian Acvalayana le descrie pe larg, și dintre cari mai ales așa numita căsătorie gandharva, usitată la soldași, se făcea făr de invoela părinților, și e fórte mult amintită de poeți. În timpul de astădi fetele din India deja în etate de 5—6 ani sânt promise și la 10—12 ani se predau mirelui. Decă din întemplantă mirele móre înainte de a-l fi vėdut soția, acésta trebuie să pórte tóte greutățile vėduvicii indiane. Incheerea căsătoriei în India, atât între Brahmani, cât și între Mohamedani, este o curată speculă. Darurile usitate cu ocaziunea cununiei între miri și óspeți, precum și tacsele, ce sânt de a se plăti judecătorilor, se urcă la sute de lei și au

devenit cu timpul atât de insuportabile, încât în India nordică între multe clase ale populației s'a lăsat datina de a-și ucide fetele. De altcun ceremonie cununiei în India se face așa, că în seara serbării părechea nouă se aședă lângă un foc. Ii se acoperă fețele, ca să nu potă vedea, și se legă la oală cu o panglică de mătase; preotul rostește câteva rugăciuni și le dă apoi binecuvântarea, turnând asupra lor apă bine mirosoare, fire de grâu, etc. În a patra și a cununiei, căci atâta țin serbătorile, mirii mânăncă dintr'un vas împreună.

În China asemenea e datina, ca părinții să-și logodască copiii în etatea cea mai fragedă, cu care ocaziune se uită mult la egalitate în etate, rang și avere. În dimineața zilei de cununie se schimbă darurile, între care și inelele. Săra apare mirele, însoțit de rudeni, de prieteni și de muzicanți, pentru ca să-și ducă mireasa. Ajunși la casa lui, pe ea o duc matronele înăuntru, ținând-o mai înteu câtva timp la ușă, d'asupra unui vas plin cu cărbuni aprinși. În odaie, după împlinirea unor ceremonii, mirele îi ia vëlul de pe față și numai atunci o vede de prima dată. După cununie tinera femeie se reintorce iarăș la părinții sei, și la sfârșitul unei părinții mirilor convin din nou să inchee ceremoniile nupțiale cu o festivitate splendidă.

În Japonia des de dimineață mirii sânt duși pe care cu boi pe un deal afară de satul său orașul respectiv, și aci într'un cort li se arată icóna deului căsătoriei, reprezentat printr'un cap de căne și li se spune că fidelitatea și hărnicia sânt absolut trebuincioase într'o căsătorie. Apoi se aprind făclii și în strigătele de bucurie ale celor prezenți mirii primesc felicitările.

Vechii Greci își răpiau său cumpărau soțiile, din care cauză ele și erau sclavele bărbaților. În presera cununiei se făceau slujbe pentru deitățile dușmane căsătoriei, mai ales pentru deita Artemis, apoi deităților apărătoare și scutitoare, Zeus, Hera, Afrodite, Hymen, etc. Cununia se serbă mai cu semă ierna în ianuarie; în seara zilei de cununie mirele își ducea soția acasă pe car cu boi său catări. La intrare, mirii erau primiți cu smochine și alte fructe, simbolul prisosinței, iar osia carului, pe care au venit, se ardea în semn ca mireasa nici odată să nu mai gândescă la o întorcere în casa părintescă. Ajunși în odaia de dormit, mireasa trebuie să-și spele picioarele și să mânănce împreună cu soțul o turtă. Dimineața mirii erau treziți de muzică și serbarea cununiei dură încă câteva zile. Darurile, pe cari le primiă mireasa, se numiau anakalypteria, de ore-ce ea acum se arată de prima oră nesovonită bărbatului. Mai simple erau cununiele Spartanilor, la cari nu eră permisă căsătoria până ce bărbatul nu ajungea etatea de 30 ani, iar femeia etatea de 20. Asupra datinelor mai usitate dă deslușiri amănunțite Plutarch în opera sa „Viața lui Lykurg“.

La Romani se serbau ceremonii nupțiale numai atunci, când se incheiă o căsătorie strictă, când adică femeia intră în drepturi comune cu bărbatul și deveniă „mater familias“; nu inse când se incheiă numai o căsătorie liberă, și femeia purtă numai numele de „uxor“. În ziua cununiei, de regulă serbată în luna lui iunie și nici odată în maiu, mireasa aducea jertfe deitei Junona și lăsă să i se frizeze părul ca la matrone.

Vechii Germani observau forțe strict impregiurarea, ca să nu se întemple căsătorii înainte de etatea de 20 ani, și între rudeni, precum și aceea ca să fie egalitate în rang. Nu numai mireasa, ci și părinții și rudele trebuiau să-și dea invoirea. Legătura se incheiă cel puțin înaintea a patru martori, după ce mirii de

trei ori trebuiau să înconjore o vatră cu focul aprins pe ea. Serbarea cununiei dură 3 până la 8 zile. În ziua a doua capul miresei se îmbracă într'o scufă și tot timpul se petrecea în dans și voie bună.

Poesii populare.

Din comuna Sind cott. Turda-Arieș.

Sude-se aude,
 În țera ore unde,
 Că s'o 'nceluit,
 Ficior de zglătar,
 Fată de domni mari.
 Și el așa o dis,
 Că el o va duce,
 Tot pe munți cărunți.
 Și do 'n d'albe curți,
 Pe poduri leșești,
 În curți albe domnești;
 Da el că o-a dus,
 Pe poduri leșești.
 În corturi țigănești,
 Și el că i-o pus,
 Coșarca 'n stânga,
 Bota 'n dreapta,
 Și el i-o-arătat,
 Ulița de-alungul,
 Cășile de-arendul,
 Să se hărănescă,
 În ușa creștinescă.
 Da ea că s'o dus,
 Și s'o întelnit,
 Cu o păserruiră,
 Și ea-așă o grăit:
 — Ruică, păserruică,
 Du-te 'n țera mea,
 Meri la maica mea,
 Spune maichii așa,
 Că hainele mele,
 Nici să nu le porțe,
 Nici să nu le vên-lă,
 Fără să le-aprindă,
 Să le scotă 'nre hotare,
 Să le dee foc și pară,
 Și să mērgă vestea 'n țera,
 Că ș-o 'nceluit
 Ficior de zglătar,
 Fată de domni mari.

De-aicea până la Tisă,
 Mere mândra tot descinsă,
 Tot prin ierbă până 'n bréu,
 Cu murgu ținnd de fréu;
 Murgu pașce și rânchiéză,
 Mândra dōrme și viséză:
 — Că năframa mea cea nouă,
 Mi s'a rupt badiți 'n doue.
 — Minți mândră că nu-i așa.
 Că s'a rupt inima ta,
 Că te temi că te-oi lăsă.

Culese de.

VASILIU MICUȘAN.

Vieța e ca focul; începe cu fum și isprăvește cu cenușe.

Respuns

la cele ce spun dușmanii femeilor.

III

Acel ce-și iubește atât de tare, ca din costă lui, femeia și tot o bate câte-odată, dar cu milă! cum o să-o bată acela care voește a o nimici, acela ce o ureșce și o crede piedecă la fericirea sa? Esistă dar bătaii și bătaii; și nu e de mirare a crede pe femeia ce spunea că bărbatul ei de aceea a bătut-o pentru că o iubește prea tare; precând cealaltă de sigur că nu-l va scusa așa de frumos, ci îl va blăstămă dorindu-i chiar până și mórtea. Altă dată se întemplă acelaș cas și acolo, unde s'au atras prin óre-care iubire ca flințe de secs diferit inainte de căsătorie; iar mai adesea bărbatului îi place fata; femeia ca mai grea decizetóre in privința acésta, va trebui să o cuprindă un amor puternic pentru ca să pótă și că-i place cineva — altfel acésta merge órbă, făcând voia părinților — chiar atunci când e in contra instinctului ei. Séu cum e la inteligența noastră, unde bărbatul de multe ori se insóră cu o fată frumósă din mândrie, din egoism, ca să arate la lume: iată ce femei mi-am luat! dragostea cea de pae îndată trece și el va incetă a-și iubi femeia, atrăgându-l adevérata plăcere alt undeva — iată isvóre de neînțelegere și durere, care amăresc vieța până la mormént. Egoistul își ia o femeie frumósă, intocmai cum ș-ar mai pune o flóre lângă alta la pălărie, căci altfel n'o pótă căpétă — el își știe prinde prin purtare și meștesuguri femeia, iar ea îi cade in mână cu totă inima sa. Și aice nu e adevérata căsătorie din iubire — ea trebuie să iubescă pe cineva, dar nu-l iubește pe acela ce l'ar fi ales inima ei, ci pe acela care i-a venit prin impregiurări, care a știut-o incântă. Asta e și cauza că femeile cele mai frumóse sânt cele mai nefericite, cădénd pradă celui egoist; iar nenorocirea lor constă in sentimentalism.

Sentimentalismul in om e menit să lege, iar egoismul de a despărți. Cel sentimental când se va legá de egoist, va fi cel mai nenorocit; acela căutând numai folosul pentru sine, va puté după voe să-și esercite asupra acestuia puterea sa; și cam de regulă se întemplă asemenea casuri: or că femeile ce plac mai mult sânt sentimentale și că egoiștii mai întreprindători le capétă, or că egoismul lor in urma unei iubiri așa de mari din partea femeii, se trezește in el mai tare: atunci când te veđi iubit și mulțumit de tine, căpétând putere lucrezi mult mai bine in afară, astfel că interesele mergénd minunat fără să observi de unde ț-a venit acea putere care te-a întărit — (trebuie să fie așa cum se dice la unii că au femeie séu copii cu noroc și le merge bine) egoistului in deplină mulțămire ocupat numai de persóna sa, puțin îi pusă de celalalt, ba încă pótă deveni din contră, tiranul celui ce l'a făcut fericit — iar ea așteptându-și tótă fericirea numai de la iubirea lui — pe când el de la natură nu posedă acel isvor de iubire incălditoare și nu-l pótă da — ținta lui a fost o dorință de un moment; de aceea femeia de temperamentul acesta trebuie să se păzescă bine de a nu intrá pe mâna unor astfel de bărbați. Cea mai mare fericire va fi pentru sentimentală numai

când se va întelni cu acel de o potrivă cu ea. Ce pótă să devie din unirea aceea nepotrivită, nimică altă decât tot ce pótă fi mai nenorocit; — decă femeia nu va muri de durere, cum de multe ori se întemplă, va face și cele din urmă pentru ca să se mângăe, ca și el. Lumea va strigá, o va condamnă — pe când ea in cele din urmă va ajunge nici să nu-i pese — se va gândi: decă voi muri căutând să fac pe voia societății, me va despăgubi ea de aceea că mor? Se bagă in sémă faptele cele mai mici ce ar fi in cartea cuviinței, și dau subiecte de vorbă; dar nici odată nu se ocupă nimene și nu te laudă că ești virtuos; ba poți să fii cât de mult și nime nu te crede, astfel că intr'un asemenea cas, amărta femeie, se gândește că e păcat de a fi — ar trebui in adevér ca și societatea să se pórte astfel intru a fi indreptățită la tóte sacrificiele ce le cere ea.

Totul atêrnă de la cause hotăríte generale séu speciale și este basat pe anumite legi. Femeile la țéră, ba alérgă la vrăjitoare să le desfacă, să le descante de ură, ba caută prin asemenea farmec și mijloce supranaturale a și-l legá pe bărbat — își descântă, își fac ape de dragoste, se spélă prin isvóre de riu; e o nișuință inferióră de a-și asigurá o fericirc, e o luptă in a se conservá, numai cât destul de pasivă — care atata dór pótă fi de efect, intru cât femeia avénd de scop dragostea și purtându-se ca in spre a o puté căpétă, avéndu-și ideia că lécul esistă, e mai sigură, mai voióasă, mai frumósă, mai bună, astfel că prin efectul mulțămirii ei interioare, nu mai lucreză prin acele cause contrare in afară și bărbatul in adevér că vedéndu-și schimată femeia lui inspre bine, află o flință nouă și un nou interes pentru ea; și pentru un timp cât dureză acésta — o iubește. Atêrnă fórte mult și de la inchipuire, când își sugeréză cineva așa: că merge spre fericire, că tóte vor fi bune, și lucreză inspre acésta — jidanul care e așa de cuminte, de ce nu menește nici odată a rea, ci tot dice la tóte: să nu fie dediochi; mulțamește lui Dđeu intru cât este și lucreză mai departe cu inima plină, astfel că trebuie să reușescă.

Unii bărbați nu-și iubesc de loc femeia, dar decă se pórta ea in modul de a fi iubită, intrându-i in inimă cu dulcétă și ne cerénd prea mult de la el, o duc; ba încă reușesc până ce-l aduce pe bărbat a fi nebun de ea, a o iubi; — iar alții din contră, ce-și idolatriséză femeia, decă ea va fi necontentit mánioasă și nu-i va puté intrá in voe, decă va vré in mod poroncitor să-i facă tóte și va cere de la el atât, incât să despereze că nu-i pótă da — intrându-i in suflet cu cicăliturile și părțile cele mai rele, il va desgustá și face nemulțămít, ajungénd până a o uri. Iată isvóre adevérate de dragoste și de ură și motive de a se produce, când ele de la natură n'ar avé cause de a fi. Căci dice o vorbă: „Cum își face omul singur nu-i mai pótă face nime séu nici dracul nu-i face“ și atunci degéba va căutá să-și mai desfacă — când in inima bărbatului nu-i decât desgust și i-a inghețat inima pentru ea, — alipindu-se pótă ca rezultat natural de o alta. Purtarea e adevératul farmec, dar trebuie să fie că lécul acesta e încă destul de necunoscut, de órá-ce se caută a-l suplini prin rezultate spontanee și din afară, ce nu-s trăite in van, nu au nici o basă sigură și de aceea nici nu pot ajutá, dar pe care le găsím nu numai la poporul de jos, ci și in pături destul de sus.

Alte persóne mai religiose cu biserica și rugăciunile diverse, séu așa-și imaginéză cel puțin. Am vedút inse fórte multe nenorocite murind, care n'au făcut tótă vieța lor decât paraclise și acastiste, așteptându-și

norocul — fără ca ăense-și să lucreze ceva pentru norocul lor; nevedând în toate decât semne și minuni, iar la urmă, când le vine mărtea, după o viață nerealisată, se mângâie că așa le-a fost scris. De sigur, că dacă nu ai alăta cunoștință și putere ca să-ți crezi prin tine, să-ți croești o sôrtă, sêu să poți ajunge o fericire mare, te culci pe cea ureche și dai pe mâna altora lucrul teu — alergi la vrăjitoare or la Dđeu; par că Dđeu pentru acêsta esistă ca să servescă fiecărui la treba sa. Dđeu ajută omului dându-i putere și minte, inlesnindu-i drumul conform destinului seu — dar il lasă pe om singur să lucreze ca să ajungă; astfel aripi n'ar pute căpeta, ca să sburătăcescă ca puii — singur. Acesta e omul adevărat și fericit, pe care Dđeu il alege dându-i minte și-l lasă, abia dându-i ceva ca să aibă de susținere, iar mai departe dîcându-i: inveta, să ved cum m'ai înțeles și apoi îți voi da totul spre fericirea ta. De sigur că atunci căștigându-ți mijlocele, vine totul de la sine, n'are nevoie să i le aducă dinainte Dumnezeu.

Dar abia cățiva numerați, abia cei mai de sus vedem că lucrează după propria lor voință și în conformitate cu impregiurările lor, iar muncind cu conșciință curată și mergendu-și drumul, nefăcend la nime reu, ajung la fericirea ce au țintit. Dintr'aceștia, atăți ômeni diferiți în puteri și principii, înaintați sêu primitivi, ce formeză lumea, fieșterare e supus la efectele acțiunii lor. Ceea ce n'ai sêmănat, de sigur că nu va răsări și ceea ce ai sêmănat te va intristă sêu bucura după sêmănta și modul de a o cultivă.

Ca și în alte ramuri de viață, așa și în căsătorie, din păturile cele mai de sus până la cele de jos, aceleași peripeții cu variațiunile lor se întâmplă: unele au aerul mai burlesc, altele mai burghez, celelalte mai de salon — în toate inima lucrează, ea își are predominarea, iar mintea e de multe ori tot ce pôte fi mai neputincios — singură creșterea, deprinderea pôte da un lucru hotărît. De aceea te uimești de rezultatele urite unde o creștere bună nu esistă, precum și de acelea nobile, frumoșe, ce resar din ea. Acolo unde viața se trece în condițiile potrivite și naturale, în mijlocul datoriilor și al activității, luptele sufletești, tulburările inimii, nu esistă, și nimic nu pôte ajunge la lume ce ar supăra urechea, totul merge de la sine așa, pentru că e normal și nesilit; îndată inse ce nu e pornită o lucrare cum se cade, îndată ce nu ajunge sêu va fi prea mult ceva, ițele se vor incurcă.

Și câte rele și câte neajunsuri și câte dureri ca rezultate înmulțite în mii și mii de încălcături, vin a se amestecă și a nemulțami — lumea strigă, ocăreșce — ațele s'au încălceit și amestecat cumplit — și cine e vina dacă așa de reu s'a urzit, omul singur nu e decât ață neșciutore care s'a inodat așa de nenorocit, încât nu se mai pôte desface, nu mai pôte da de capet, nu mai pôte scăpă — ce țesătură urită va eși din totă acêsta — cine e așa de cuminte încât să-și potă apriat pricepe firele, țeseturile în care e învelit, să le potă desface, să le pue la loc, atunci e încă o fericire — de multe ori ne mai avend ce face c'o astfel de încălcătură, tai totul — de multe ori chiar așa singură e rea și nodorôsă sêu se rupe și nu pôte merge cum vrei — dar fie și în cazul cel mai bun — las să fie și mătasa cea mai tare și mai frumoșă, dacă nu-i aședată cum trebuie tot se va încălci — și cine e vinovat, dacă sôrta nu o a aședat — totul a fost în mâna sorții lor, iar omul nu-i decât rob supus la bunul plac al norocului sêu al ôrbei, vitrigei sorți; iar toate cele ce

sufere sânt ca o nedreptate, de aceea dacă nu poți să-i aduci vr'un ajutor cu invetătura, cu mintea, nu-ți rămâne decât să-l plângi.

ELENA VORONCA.

Iarăș plagiature.

Bistrița 4 iunie 1895.

Amice Vulcane!

S'a început de mult, și se tot mai continuă în literatura romănescă — plagiatura; dar într'o formă care nu se mai pôte suferi. Un abus neiertat, un adevărat furt. Și cu cât mai mult închidem ochii și sântem nepăsători, cu atât mai mult se sporeșce reul.

Niște nemernici, decopiază scrieri și poesii întregi, dintr'o carte sêu alta, și le publică ca ale lor sêu ca culesse din popor.

Bănătanul, când a furat pipa Ardeleanului, cel puțin i-a pus numele lulea, ca să nu o cunoscă Ardeleanul. Unii dintre acești nemernici nici atăta nu fac; ei decopiază poesii scrise de alții, din cuvânt în cuvânt, și le publică prin foi, ca ale lor, sêu — dacă acele-s scrise în formă poporală — ca culesse pin popor.

În zilele trecute te-am vedut căindu-te într'un număr al „Familiei“, că cineva ți-a schimosit o poezie scrisă cu ocaziunea areștării dlui A. Roman, fost redactor al „Federațiunii“ — și așa schimosită o dă la lume ca „doina lui Lucaciu“ cu numele seu. — Acuma, după câteva zile, vin eu ca să descoper asemenea abuzuri.

Nu odată, ci mai de multe ori am cetit poesii din ale mele, câte odată schimosite în cățva, de altă-dată decopiate din cuvânt în cuvânt, și publicate de unul sêu altul ca produsele lor.

Între celelalte: L. V. Murășan, în „Familia“ din 1888 nrul 28 imi decopiază din cuvânt în cuvânt doue poesii. Și anume: „Dđeu ne șcie bine“ etc. (Veđi poesii de V. R. Buticescu pag. 111) — și poesia: „Romăncuță cu bertiță“ — (veđi aceleași poesii, pag. 89.)

De vereme ce o damă imi făcea onorea ca să-mi publice încă odată poesiiile — am tăcut.

Dar vine altu, cu numele V. Nemeș, și în „Fôia Poporului“ din Sibiiu nrul 21 — 1895 imi publică o altă poezie: „M'a făcut măicuța 'n diori“ din cuvânt în cuvânt. (Veđi poesiiile mele pag. 190.) Și de vreme ce poesia e scrisă în stil poporal, — o publică ca culesă din popor.

Abusul e urit și de condamnat, dar atăta îndrăsnelă e un adevărat scandal.

Iată o buruiiană, crescută deja mare, — acêsta sântem datori cu toții a o plivi din holda literaturii romănești. Sântem datori a stêrpi un reu, ce insultă debutul și munca cinstită a altuia, și chiar în interesul literaturii. Pe toate căile culturale trebuie să observăm legile impuse de moral; minciuna și înșelăciunea nu le putem primi de mijloce la scopuri sfinte.

Cred și șciu că nici cei de la redacțiune nu pot ține minte tot ce se publică, deci nu pot controlă tot abuzul; dar se cere să ne dăm totă nisuița a stêrpi acest reu, în interesul muncii cinștite, în interesul literaturii, ba — chiar în interesul lor — sêrmanii de ei. (Dorim ca să nu pățescă și st. nostru amic așa, ca să vină cineva să recunoscă cumcă versurile sânt copiate din vorbă în vorbă, dar să enuncie piramidala înțelegciune, că numai cuvintele sânt ale sale, dar simțirea din ele este a plagiatorului. Red.)

V. R. BUTICESCU.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Cont. Agenor Goluchowski, noul ministru de externe al Austro-Ungariei, al cărui portret îl publicăm în fruntea foii noastre, s'a născut la 1849 în Galiția, unde tată-sau a fost timp de zece ani locuitor. S-a terminat studiile în Lemberg și la 1872 s'a numit atașat la ambasada din Berlin. De aici încolo a înaintat repede și la 1885 a ajuns consilier la ambasada din Paris. Atunci s'a căsătorit cu principesa Ana Murat, nepoța principelui de Neapolea. Apoi a fost ministru plenipotențiar al Austro-Ungariei la București, post ce a ocupat până în toamna trecută. De atunci a trăit în retragere în Galiția.

S'au copt cireșele. O idilă gingașă ni se înfățișează prin ilustrațiunea din launtru foii noastre, făcută după tabloul lui F. Lipps. În sfârșit s'au copt cireșele. Cine ar fi fost în stare să oprască copiii să nu meargă și să mănânce? Fetița, cea mai mărișoră, a cules un coș plin, ba și în urechi ș-a aninat în loc de cereci câte două. Băiatul, plin de fericire, imbie și pe copilul vecinului, care se uită lacom peste gard la pomul încărcat. Numai bătrânul căne stă culcat în liniște, scoțându-și limba de căldură.

LITERATURĂ și ARTE.

Sciri literare și științifice. Dl. *Iacob Negruzzi* a publicat volumul al treilea din scrierile sale complete; acesta conține romanul „Mihai Vereanu” și „Primblări prin munți”. — Dl. *dr. Victor Babeș* va reprezenta ministerul instrucțiunii publice al României la congresul societății medicale britanice, care se va ține la sfârșitul lunii iulie în Londra. — Dl. *Al. Vlăduț* a scos la lumină în editura librăriei Carol Müller în București un volum de nuvele sub titlul „Icône Șterse”.

Vięta Sfinților. Sărguinciosul vicar al Maramureșului, Rds. D. Titu Budu, care a scris mai multe lucrări bisericești-literare, publică invitare la abonament pentru noua sa scriere „Vięta Sfinților” care va cuprinde 70—80 côle de tipar, în trei tomuri, cuprinzând fiecare tom vięta sfinților de pe patru luni. Va începe cu lunile septembrie-decembrie și așa mai departe. Prețul opului întreg va fi 4 fl. 50 cr.; iar al singuraticelor tomuri câte 1 fl. 50 cr. Abonamentele sânt a se trimite la autorul în Acna-Șugatag, Maramureș.

Istoria împăratului Trăian. A eșit fasciculul prim din „Istoria Impăratului Trăian și a contemporanilor sei”, de dr. *Heinr. Francke*. Traducere autorizată, de dl. *Petru Broșteanu*. Fasciculul este precedat de o ilustrațiune ce reprezintă statua lui Trăian, în muzeul din Neapolea. Lucrarea începe cu afacerile externe ale imperiului roman sub Trăian. Vięta și resbóiele lui. Partea primă se imparte în următoarele subcapitole: Patria lui Trăian, numele și dignitățile lui, familia lui, Trăian în Germania, Geții și Dacii. Dl. *Broșteanu* s'a achitat într'un mod vrednic de recunoștință de traducerea ce a întreprins. Tipariul executat în tipografia Uhrmann din Timișóra, este curat și frumos. Recomandăm cu plăcere această publicațiune spriginirei publicului. Prețul lucrării întregi 4 fl.

O carte bună pentru popor. Dl. *Ioan Costin*, preot și redactor al „Economului” a dat la lumină în Sibiiu o carte de mare folos pentru conducătorii popo-

rului de la sate. Cartea pórta titlul „Indreptar pentru întemeierea băncilor rurale după sistemul F. W. Raiffeisen”; prin urmare dă poște pentru întemeierea băncilor rurale, de o însemnătate atât de mare în privința înaintării materiale a poporului nostru. După ce arată folosul și organizația acestor institute, mai dă la sfârșit și un formular de statute în limba maghiară. Este de dorit ca în toate satele să avem astfel de bănci, de aceea recomandăm cu totă plăcere lucrarea lui *Ioan Costin*. Se află de vânzare în editura librăriei *W. Krafft* în Sibiiu. Prețul 60 cr.

Premiu pentru istoria României. Comisiunea aleasă de comitetul național al expozițiunei din Paris din 1889, pentru a da premii celor doue mai bune opere asupra istoriei României de la 1821 până în zilele noastre, neprimind încă nici un memoriu, a hotărît ziua de 1 maiu 1896 pentru cercetarea lucrărilor cari îi vor fi fost adresate înainte de această dată în strada Mercur nr. 17, tratând despre această mai sus țisă perioadă istorică.

Carte de școlă. Dl. *Nicolae Ieremievici-Dubân*, învățător la școlă de aplicație a pedagogiului i. r. din Cernăuți, a scos la lumină acolo o „Carte de citire pentru cursul de repetiție”. Prețul 80 cr., legat 1 fl.

TEATRU și MUSICĂ.

Debutul corului din Sibiiu la București. Concertele date de Reuniunea română de muzică din Sibiiu la București s'au discutat cu entuziasm de către ziarele de acolo. „Timpul” constatând că la București nu este nici un chor românesc, nici orchestră permanentă, urmăză: „Un concert ca acela al „Reuniunei” din Sibiiu ar fi cu neputință la noi. Ascultăm operele clasice străine, facem operetă străină, umplem sala când e vr'o trupă străină, fie chiar o cântăreță de café chantant, aplaudăm cu frenesie pianiști străini cari ca respătă rid de noi și se presintă în fața publicului cu fumulile vinului în cap: dar când vine totă flórea societății române din Sibiiu, să ne dea un concert în care resună cântece românești admirabil executate, sala Ate-neului nu e plină; dnele noastre se plimbă la șosea și nu-și dau măcar osteneța de a încuragiă o întreprindere atât de desinteresată ca aceea a lui *G. Dima*! Noroc că situațiunea a fost scăpată de *M. S. regina*, care a arătat și de astă-dată acea delicateță de simțiment și înălțare de suflet care o caracterisă. Aclamările publicului entuziasmat au respălătit-o; ele porniau din inimi românești și se adresau iubitei suverane ca un omagiu bine meritat. În resumat, concertul ne-a lăsat o impresiune neștersă; fie ca el să fie scânteia care va aprinde focul sacru al acelora care se arătau până acum indiferenți față cu musica noastră națională. Am adus pe dl. *dr. Babeș* din Budapeșta, de ce să nu aducem pe *G. Dima* din Sibiiu și să-i dăm mijlócele de a lucra românește pe pământul României libere pentru a combate microbul străinismului în artă?”

Chorul din Sibiiu la Brașov. Reuniunea română de muzică din Sibiiu, sub conducerea dlui *G. Dima*, întorcându-se de la București, a dat un concert escelent și la Brașov. S'a cântat „Psalmul 42, de *F. Mendelssohn-Bartoldy*”; Cântece populare române și slo-vace, arangiate pentru chor micșt de dl. *Dima*; A fost odată un rege de *Rubinstein*; „Creațiunea” de *Haydn* și „Hora” de *G. Dima*. Dnele *Dima*, *Crișan* și *dșóra*

Cunțan au cântat recitativele și solurile. Succesul a fost covârșitor și dl Dima aplaudat cu mare entuziasm. După concert a urmat o cină comună în otelul „Europa“.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericesti și școlare. In. Pr. Ssa mitropolitul dr. Victor Mihályi a adresat clerului din arhidieceasă u: cercular prin care i face cunoscut, că la 14|26 maiu s'a introdus în scaunul arhiepiscopesc și mitropolitan. — *Di Gr. G. Tocilescu*, profesor la universitatea din București, a fost decorat de regele Carol cu ordinul „Coroana României“ în gradul de mare-cruce. — *Di Laxar H. Barbu*, cetățean în Lugos, a ridicat în mijlocul pieței de acolo o cruce în preț de 1500 fl., care s'a sfințit în luna Rusalilor de către protopresbiterul dr. George Popovici. — *Di A. Șulut Carpenișan* a fost numit definitiv profesor de limba franceză, cursul superior, la liceul din Ploești.

Societatea Petru Maior a tinerimei române din Budapesta ș-a publicat raportul general pe anul școlar 1894-5. Din acesta scotem următoarele date: Societatea a avut în anul acesta 70 de membri ordinari, 4 extra-ordinari, 32 onorari și 25 fondatori. Mai multe institute românești de credit au votat societății ajutoare. Ea a ținut 25 de ședințe, parte ordinare, parte extraordinare. Biblioteca constă din 1531 opuri. Averea totală se urcă la 6192 fl. 44 cr. În ședințe au citit lucrări literare membrii Victor Branișce, Ilarie Chendi, Valeriu Moldovan, Victor Onișor, Iordan Popovici, Nicolae Vătășan, Traian Vuia.

Gimnasiul r. c. din Oradea-mare. La gimnasiul r. c. al călugărilor premonstratensi esamenele de maturitate s'au ținut la 6, 7 și 8 iunie. S'au prezentat 29 de maturisanți, dintre cari n'a căzut nime nici la esamenul scripturistic, nici la cel verbal. Eminent-maturi au eșit dintre români Ioan Ciordaș și Alesandru Leucuțan; bine maturi Petru Tămășian; alții au obținut simplu calcul matur.

Reuniunea învățătorilor din diecesa Gherlei ș-a ținut adunarea generală la 4 și 5 iunie n. în comuna Teure, sub presidiul canonicului Ioan Papiu, luând parte vr'o 80 de învățători și câțiva preoți. Reuniunea acăsta are un fond de 600 fl. și o bibliotecă de 177 opuri. Învățătorul Petru Mureșan din Chesei a fost distins cu premiu de un galben pentru monografia comunei Chesei; alt învățător a primit pentru lucrarea sa drept premiu (?) un taler de argint. Învățătorul Găvrilă Adam a ținut esamen cu elevii sei. Apoi s'a ales comitetul, în cap cu canonicul Papiu. Viitorea adunare generală se va întruni anul viitor a treia di de Rusalii, în comuna Ciștoțul-mare.

Învățătorii români gr. or. din despărțământul Sibiu, întruniți în reuniune, vor ținé adunare generală în Sibiu la 9|21 iunie. în seminariul Andreian, sub presidiul dlui dr. V. Bologa, secretar dl Lazar Negrilă. Învățătorii Candid Popa și Const. Vulcan vor ținé prelegeri practice.

C E E N O U ?

Hymen. *Di George Coșbuc*, eminentul nostru poet, se căsătorește cu dșora Elena Sfetea. Actul civil s'a oficiat joi la 1|13 iunie la oficiul stării civile din Bucu-

rești; iar cununia religioasă se va sevăși mâne duminică la 4|16 iunie în Cămpina. Trimitem felicitările noastre tinerei părechi și urăm ca acăsta legătură conjugală să fie rodnică pentru poesia română. — *Di dr. Stefan Pop*, avocat în Arad, s'a fidanțat cu dșora Eugenia Macaveiu din Abrud. — *Di August Herbay*, notar cercual în Veșel, s'a cununat cu dșora Cornelia Stoicovici. — *Di dr. Eugen Fran*, subjude r. în Tăca, la 23 iunie n. se va cunună cu dșora Amalia Simon, fiica dlui Ludovic Simon, mare-proprietar în Sângeor- giul-de-Câmpie.

Știri personale. *Dna Letiția Stoica* n. St. Șuluțiu din Abrud, condamnată la 5 zile de închisore ordinară, căci a adunat obiecte pentru tombola din București, ș-a început osēnda la 12 l e. în temnița din Aiud. — *Di George Pop de Băsești* a părăsit Vațul pe 10 zile cu concesiune ministerială spre a luă parte la înmormēntarea consorței sale acasă în Sălagiu. — *Di Silviu Suciu*, translator în ministeriul de presidiu, s'a numit secretar-adjunct în acelaș minister. — *Di Dr. Ambrosiu Boilor* a fost ales medic la Covășinț, comitatul Arad. — *Părintele George Trăila*, paroc gr. e. în Timișora-Fabric, a fost atacat în noptea de la 10 spre 11 iunie, de către un făcător de rele, pe când dormia în pat; hoțul, cu care s'a luptat, i-a slobodit un foc de revolver și glonțul i-a intrat în umerul drept, dar rana nu e periculoasă.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur va ținé adunarea sa generală în 6 iulie n. d. am. 2 ore în sala II. „Hôtel Schützen“. Sânt invitate membrele fundatoare Ana Chendi soția de protopop, Maria Moldovan Bucșa propriet., Maria Bozoșan soț. de preot, Iudita Rusan propriet., Maria Marian Botorca propr., Rafira Tilea soț. de preot., Amalia Helerea propr., Maria Rusan propr., Elena Neagoe propr., Elena Dozsa propr., Ioana Dereca propr.; membrele ord.: Maria Moldovan soț. de protopop, Paraschiva Mircea soț. de protopop, Anica Lichirie soț. de notar, Ana Băgățan soț. de preot, Ana Stoian soț. de preot, Iustina Chendi soț. de preot, Maria Ioanovici soț. de preot, Ana Podorean soț. de preot, Maria Bardaș soț. de scriitor, Ioana Ra-coția soț. de medic, Maria Domșa soț. de preot, Sofia Popescu soț. de preot, Ana Stochirian soț. de învățător, Maria Necșa soț. de învățător, Maria Ivan soț. de avocat, Aurelia Decei soț. de preot, Fimia Nadeșan economă, Maria Nadeșan economă, și Victoria Călburean soț. de comerciant, precum și fiecare binevoitor al acestei Reuniuni. Președintă: Maria Roman, m. fund. Secretar: Sofia Pușcariu, m. ord. Cassar: Elena Suciu m. ord.

Portul de la Constanța. În véra acăsta se va deschide marele pod peste Dunăre, care va legă România de dincoci cu Dobrogea. În urmarea acestei legături, portul de la Constanța va câștigă o însemnătate cu mult mai mare. Guvernul României a luat dar mesuri pentru lărgirea și întărirea acelu port. Lucrarea în total va costă 44 de milioane de franci. În luna acăsta se va începe construirea numai a unei secții, care va costă 14 milioane. În luna viitoare se va ținé la ministerul lucrărilor publice din București licitație pentru darea în întreprindere a acestor lucrări mari.

Procesul părintelui Lucaciu, pertractat în 7 iunie la tribunalul din Sătmar, pentru calumnie și ofensă de onore în contra pretorului Schmidt din Baia-mare, despre care am scris în nr. trecut, s'a sfărșit prin achitarea invinuitului. Pe temeiul unei informațiuni indirecte, în câteva esemplare din nr. trecut s'a strecurat

greșela, că părintele Lucaciu a fost osândit; dar in cursul tipăririi foi sosindu-ne o știre pozitivă despre mântuire, in restul esemplarelor greșela s'a îndreptat.

Timișana, institutul de credit și economii din Timișoara, va ține la 29 iunie n. adunare generală extraordinară, pentru înmulțirea capitalului de acții și modificarea statutelor. Direcțiunea a decis să se facă o nouă emisiune de acții și acționarii vechi să aibă prerogativa a subscrie cu prețul nominal de 100 fl. atâtea acții câte au din emisiunea primă. „Timișana“ este unul din instituturile noastre de bani mai bine conduse, care odată a duplicat acțiunile sale, dând acționarilor sei vechi acții noue fără nici o plată.

Necrologe. *Maria Pop de Băsești* n. Losonczy, consorta dlui George Pop de Băsești, vicepreședinte al comitetului partidului național, a încetat din viață la Băsești in 11 iunie, in etate de 69 ani, lăsând in doliu afară de soțul seu, pe fiica sa Elena cu soțul Fr. H. Longin avocat in Deva și pe numeroși consăngeni. Condolențele noastre distinsului bărbat și st. sale familiei. — *Nicolae Roman*, comptabil-șef al institutului Bistrițana, a încetat din viață la 10 iunie, in etate de 29 ani.

OGLINDA LUMEI.

Serbările de la Kiel, pentru inaugurarea canalului, vor începe mercuri la 19 iunie st. n. și vor ține patru zile. In acea zi la Hamburg se va da de cătră municipalitate un mare banchet comandanților și oficerilor corăbiilor escadrelor germane și a puterilor străine, printre care și a României. Joi, 20 iunie, la orele trei dimineața, yachtul imperial „Hohenzollern“, având pe bord pe împăratul Wilhelm II, va străbate canalul urmat de bastimentele companiilor maritime din Hamburg și Brema, care vor conduce pe membrii corpului diplomatic ai parlamentului german și pe ceilalți invitați. Apoi vor veni corăbiile puterilor străine. La orele 2 după amiază vor sosi la Holtenau, imbucătură a canalului. Împăratul va primi atunci la orele 5, pe bordul lui Hohenzollern, pe comandanții marilor corăbii ale escadrelor străine. In seara acelei zile va fi un bal mare. Vineri, 21 iunie, la orele 11 dimineața, împăratul va pune ultima piatră a canalului, apoi, după amiază va trece in revistă, de pe bordul lui Hoheuzollern, navele diferitelor escadre. Ziua se va sfârși printr'un banchet servit sub un cort imens și presidat de împărat. Sâmbătă, 22 iunie, numai corăbiile germane vor executa manevre in fața împăratului și a comandanților celorlalte escadre. In aceeași zi vor pleca toate escadrelor.

Rosa Mareșal-Niel. Acum câțva timp un amator de flori din Paris publică un apel, in care se rugă ca să i se dea datele cele mai sigur posibile asupra originii acelei rose plăcut mirositoare, care e cunoscută sub denumirea mareșalului Niel. Din numeroasele răspunsuri primite se pot estrage următoarele: Un grădinar cu numele Pradel, in Montauban, sădi in anul 1860 sămânța rosei numită „Chromatella“ și in anul următor. prin încrucișarea cu o altă specie inrudită, obțină rosa admirabilă „Mareșal-Niel“ pe care la început o cultivă numai el, dar care ajunse in 1867 in comerț. Impregiurarea că numitul grădinar primiă acum atâtea comande, încât nu le putea satisface, dădu loc unei

inșelătorii căreia i se dădu in se numai decât de urmă. Se puseseră adevărat in circulațiune in locul roselor „Mareșal-Niel“ rosele „Isabella“. Pradel a dat rosei numele de „Mareșal-Niel“, cu ocasiunea deschiderii festive a unei esposițiuni de flori in Montauban, la care festivitate a luat parte și mareșalul Niel. Franța posedă astăzi cele mai frumoase esemplare din aceste rose; astfel in grădina mamei fostului președinte Casimir-Périer se află un exemplar de trandafir de o înălțime de 15 metri.

Testamentul Papei. „Standard“ raportază din Roma următoarele: Papa a predat cardinalilor un act voluminos, care e testamentul politic al seu. In acest act Papa desfășură situațiunea scaunului papal și roagă cardinalii, ca următoarea alegere de Papă s'o severșescă cu cea mai posibilă neîntârziere, pentru ca puterilor esterne să nu le lase timp spre a influința libera alegere și spre a face greutatea noului Papă. Scopul acestui testament e să asigure alegerea unui astfel de succesor, care să continue politica actualului Papă.

O scenă la Monte-Carlo. Este ușor de esplicat cum locuitorii din Mentone, ca și străinii cari se află acolo. se dedau adesea jocului, când se cunoșce apropierea acestui oraș de Monte-Carlo. Intre alții trăia acolo și căpitanul Clyde, care a jucat zilele trecute o scenă interesantă la casinul din Monte-Carlo. Pierdând 30.000 de lei, el proferă atâtea injurături, că i se retrase biletul de intrare la bancă. A doua zi el apără cu mâinile in busunarul jachetei și ceru voe să intre. I se refușă intrarea. Atunci scose mâinile, fie-care cu câte un revolver. — Away! strigă el și servitorii sburară in toate părțile. Intrând in sala de joc, se repetă aceeași scenă. El se apropiă liniștit de mēsa de joc și pointă, de astă-dată cu mult noroc. Un inspector se apropie de dēnsul pentru a-l sili să părăsească sala de joc. Căpitanul il apucă și-l aruncă intr'un colț. — Pungașilor! strigă căpitanul. Mi-ați luat banii și acum voiți să me împedicați de a-i recăștigă? Voi părăsi sala, decât-mi dați banii inapoi“. După o scurtă consfătuire a directorilor, se numărără căpitanului trei-șeci de mii de lei și acesta plecă — jurând că nu va mai jucă nici odată.

Poșta redacțiunei.

Dlul A. P. Precum șcim, Societatea pentru fond de teatru român are 78 de acții din emisiunea primă a institutului „Albina“; acuma le-a insinuat pe toate și pentru emisiunea a doua.

Brașov. Unase admite, dar trăducerea din Heine nu-i reușită.

Alb. Vor urmă și aceste. Cu lege și altele, dar copiază-le intocmai precum le auți, fără să adaugi seu să ștergi ori să schimbi nici un cuvânt.

Călințarul șeptemănei.

Dumineca a 2-a după Rusaliu. Ev. dela Mateu, c. 4, gl. 1, a inv. 2.

Ziua șept.	Călințarul vechiu	Călinț. nou	Sorele.
Duminecă	4 Par. Mitrofan	16 Iustina	3 24 8 7
Luni	5 Mart. Dorotheiu	17 Rainer	3 24 8 8
Marți	6 Par. Visarionu	18 Leontina	3 24 8 8
Mercuri	7 Mart. Teodot	19 Gervasiu	3 24 8 8
Joi	8 Mart. Teodor Stratil.	20 Laura	3 24 8 9
Vineri	9 Archip. Ciril	21 Alois	3 24 8 9
Sâmbătă	10 Par. Timoteu	22 Achatiu	3 24 8 9

Proprietar, redactor răspunțător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu TIPARUL LUI IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.